

בעהשית

שבע חיים

דברי תורה

מאת

כ"ק מרן אדמו"ר
הגה"ק זצוקללה"ה

דברי תורה

מאת

כ"ק מרן אדמו"ר הגה"ק שליט"א

פרשת בהעלותך תשפ"ג

גליון ב' אלפים ע"ב

שנה ל"ט • גליון ל"ה

יוצא לאור ע"י

מכון הוצאה לאור "שבע חיים"

אגוד חסידי צאנז

רח' רבי עקיבא 8 • קרית צאנז נתניה

טלפון/פקס: 09-8820355

בארה"ב: 201-472-0556

תוכן הענינים

דברי תורה מאת כ"ק מרן אדמו"ר הגה"ק וצוקללה"ה

בשיעור חומש ורש"י פרשת בהעלותך תשי"ד

- מנין החדשים לפי חודש ניסן זכר ליציאת מצרים.
- מחמת גודל שפע הקדושה השיגו בני ישראל את כל חוקות הפסח מיד כשנצטוו משה על כך מבלי שמשה רבינו יפרש להם.
- תרי"ג מצוות התורה אף שאי אפשר לכל יחיד לקיים את כולן, מכל מקום כיון שכל המצוות מתקיימות על ידי כלליות ישראל, נשפע אור וקדושת המצוה על כל אחד ואחד המקושר עם הכלל.
- כל ישראל הם גוף אחד, ולכן כשם שהאדם האוכל מצה בפיו נחשב שכל האדם קיים את המצוה, כן בכל פעם שהיחיד מקיים מצוה נחשבת המצוה לכל כלל ישראל.
- אפילו הבא להוכיח את הרשע לא יפריד את עצמו ממנו אלא יוכיחו מתוך התקשרות ואהבת ישראל.
- המוכיח את חבירו עליו להוכיח גם את עצמו שהרי הוא וחבירו המה גוף אחד.
- כשעלו המעפילים להילחם, על אף שהיה זה נגד רצון ה', לא משו מהם משה רבינו וארון ברית ה', שהרי לא יתכן שאחד מן האיברים יניח את כללות הגוף ויעזבוהו לבדו.
- 'אל תהי רשע בפני עצמך', לחשוב שכשהנך חוטא הנך מקלקל רק לעצמך, אלא תדע שאתה גורם רעה לכלל כולו.
- טענת הטמאים לנפש אדם היתה, שבהיות שנטמאו למת מצוה מחמת ידיעתם שכל בני ישראל הם כגוף אחד, היה ראוי שגם לענין הטובה ירגישו את אור קדושת הפסח בעת שכלליות ישראל מקיימים את המצוה.
- משה רבינו היה סבור שכל מה שהקב"ה נדבר עמו הוא רק עבור בני ישראל והוא אינו אלא כצינור להעביר את דבר ה' אל בני ישראל.
- בחידושו של ההפלאה שכל הנאנס שנהנה מכך שהוא נאנס ומתרצה בכך לא חשיב אונס.
- החוטא באונס והוא נהנה מכך אינו חשוב אונס.
- הרשעים מחמת ריבוי חטאייהם הם מואסים אפילו במצוות קלות שהאדם נהנה לקיימם.

דברי תורה מאת כ"ק מרן אדמו"ר הגה"ק שליט"א

להגיד שבחו של אהרן שלא שינה

- עבודת הכהן גדול בכוחו של הצדיק.
- סברת אהרן שזכותו להדליק המנורה הוא בכוחו של משה רבינו.
- בשילוב תורה וחסד מורה שם הוי"ה על חסד ורחמים.
- אהרן הכהן והמנורה רומזים על שילוב תורה וחסד.
- מדרגת הצדיקים שכל אבריהם מלאים שכליות וקדושה.
- אצל אהרן הכהן לא היה שום שינוי בין אבריו.

דברי תורה

מכ"ק מרן אדמו"ר הגה"ק וצוקללה"ה

בשיעור חומש ורש"י פרשת בהעלותך תשי"ד

בשבת וכו', כך הזכירה ביציאת מצרים במנותינו החדש הראשון והחדש השני והשלישי לגאולתנו, שאין המנין הזה לשנה, שהרי תחילת שנותינו מתשרי, דכתיב (שמות לד, כב) וחג האסיף תקופת השנה, וכתיב (שם כג, טו) בצאת השנה, אם כן כשנקרא לחדש ניסן ראשון ולתשרי שביעי, פתרונו ראשון לגאולה ושביעי אליה. וזה טעם 'ראשון הוא לכם', שאיננו ראשון בשנה, אבל הוא ראשון לכם, שנקרא לו לזכרון גאולתנו.

וכבר הזכירו רבותינו זה הענין, ואמרו שמות חדשים עלו עמנו מכבל (ירושלמי ראש השנה א, ב; בראשית רבה מח, ט), כי מתחילה לא היו להם שמות אצלנו, והסיבה בזה, כי מתחילה היה מניינם זכר ליציאת מצרים, אבל כאשר עלינו מכבל ונתקיים מה שאמר הכתוב (ירמיה טו, יד-טו) ולא יאמר עוד חי ה' אשר העלה את בני ישראל מארץ מצרים כי אם חי ה' אשר העלה ואשר הביא את בני ישראל מארץ צפון, חזרנו לקרוא החדשים בשם שנקראים בארץ בבל, להזכיר כי שם עמדנו ומשם העלנו הש"ת. כי אלה השמות ניסן אייר וזולתם שמות פרסיים, ולא ימצא רק בספרי נביאי בבל (זכריה א, ז; עזרא ו, טו; נחמיה א, א) ובמגילת אסתר (ג, ז). ולכן אמר הכתוב בחדש הראשון הוא חודש ניסן,

וידבר ה' אל משה כמדבר סיני בשנה השנית לצאתם מארץ מצרים בחדש הראשון לאמר, ויעשו בני ישראל את הפסח במועדו וגו'. (במדבר ט, א-ב)

באור החיים הקדוש וכן בספה"ק באר מים חיים עמדו לבאר מדוע פירט כאן הכתוב תחילה את השנה ואחר כך את החדש, מה שאין כן בשאר מקומות שחשב את החדש תחילה, כמו בתחילת ספר זה (במדבר א, א) באחד לחדש השני בשנה השנית וגו', וכדומה.

ויתכן לומר, דהנה נודע מה שכתב הרמב"ן על הפסוק (שמות יב, ב) החדש הזה לכם ראש חדשים ראשון הוא לכם לחדשי השנה, וזה לשונו: וטעם החדש הזה לכם ראש חדשים, שימנו אותו ישראל חודש הראשון, וממנו ימנו כל החדשים שני ושלישי עד תשלום השנה בשנים עשר חודש, כדי שיהיה זה זכרון בנס הגדול, כי בכל עת שזוכיר החדשים יהיה הנס נזכר, ועל כן אין לחדשים שם בתורה, אלא יאמר בחדש השלישי (שמות יט א), ואומר (במדבר י, יא) ויהי בשנה השנית בחדש השני נעלה הענין, ובחדש השביעי באחד לחדש וגו' (שם כט, א), וכן כולם.

וכמו שתהיה הזכירה ביום השבת במנותינו ממנו אחד בשבת ושני

את החדשים ליציאת מצרים כדברי הרמב"ן:

וידבר ה' אל משה במדבר סיני בשנה השנית לצאתם מארץ מצרים בחדש הראשון לאמר, ויעשו בני ישראל את הפסח במועדו, בארבעה עשר יום בחדש הזה בין הערבים תעשו אותו במועדו ככל חוקותיו וככל משפטיו תעשו אותו, וידבר משה אל בני ישראל לעשות הפסח, ויעשו את הפסח בראשון בארבעה עשר יום לחדש בין הערבים במדבר סיני ככל אשר צוה ה' את משה בן עשו בני ישראל. (מ, א-ה)

ברש"י, ככל חוקותיו, אלו מצוות שבנופו, שה תמים זכר בן שנה. וככל משפטיו, אלו מצוות שעל גופו ממקום אחר, כגון שבעת ימים למצה ולביעור חמץ. וגירסא נוספת יש ברש"י, שעל גופו, צלי אש ראשו על כרעיו ועל קרבו, שחוץ לגופו, מצה וביעור חמץ. עיי"ש וברמב"ן ובשפתי חכמים.

והנה יש להתבונן מדוע האריכה התורה בסיפור הדברים שהקב"ה צוה למשה ומשה צוה לישראל, ובני ישראל עשו ככל אשר צוה ה' את משה, הרי הדבר פשוט ומובן מאילו שמשה רבינו עשה כדבר ה' ובני ישראל עשו כדבר משה.

ונראה לומר, דהנה בציווי השי"ת למשה נאמר 'בארבעה עשר יום בחדש הזה וגו' ככל חוקותיו וככל משפטיו תעשו אותו, ואילו בציווי משה לישראל נאמר בקיצור 'וידבר משה אל בני ישראל לעשות הפסח' ולא פירש 'ככל חוקותיו וככל משפטיו', והדבר צריך טעם.

כמו הפיל פור הוא הגורל (שם). ועוד היום הגוים בארצות פרס ומדי כך הם קוראים אותם ניסן ותשרי וכולם כמונו. והנה נזכיר בחדשים הגאולה השנית כאשר עשינו עד הנה בראשונה. עכ"ל הרמב"ן.

והנה הכתוב 'החדש הזה לכם ראש חדשים' לכאורה אין במשמעו ציווי גמור למנות את החדשים ליציאת מצרים. לכן יש לומר שבפרשה זו כשבא הכתוב לצוות את בני ישראל על עשיית הפסח זכר ליציאת מצרים שפסח הקב"ה על בתי אבותינו כמצרים בנגפו את מצרים ואת בתינו הציל, רמזה תורה גם את הציווי למנות את החדשים על פי יציאת מצרים.

וזה שאמרה תורה, וידבר ה' אל משה במדבר סיני בשנה השנית לצאתם מארץ מצרים בחדש הראשון לאמר, ויעשו בני ישראל את הפסח במועדו, על דרך שכתבו המפרשים (עיין שיר מעון, במדבר ימ, ב; עבודת ישראל, פרשת פרה ד"ה וידבר; שו"ת דברי יציב, חו"מ סימן נא) בדעת האומרים שקריאת פרשת פרה היא מן התורה (עיין שו"ע או"ח סימן תרפה, ז ובמג"א שם), שהדבר נלמד מן הכתוב (במדבר ימ, א-ב) וידבר ה' אל משה ואל אהרן לאמר זאת חוקת התורה אשר צוה ה' 'לאמר' דבר אל בני ישראל ויקחו אליך פרה אדומה וגו', שהמצוה היא לאמר פרשה זו דבר אל בני ישראל וגו'. וכיוצא בזה גם בפסוק שלפנינו, וידבר ה' אל משה במדבר סיני בשנה השנית לצאתם מארץ מצרים בחדש הראשון לאמר, סמך הכתוב 'בחדש הראשון' ל'לאמר' ללמד שהמצוה היא 'בחדש הראשון לאמר' שבני ישראל יאמרו בחדש הראשון, לקרות את חודש ניסן בשם 'החדש הראשון' ולמנות

הפסח 'ככל חוקותיו וככל משפטיו' מחמת ציווי השי"ת שהשיגו מעצמם, ולכן 'ככל אשר צוה ה' את משה כן עשו בני ישראל' גם לולא שהצטוו מפי משה על כך בפירוש.

* * *

ויהי אנשים אשר היו טמאים לנפש אדם ולא יכלו לעשות הפסח ביום ההוא ויקרבו לפני משה ולפני אהרן ביום ההוא, ויאמרו האנשים ההמה אליו אנחנו טמאים לנפש אדם למה נגרע לבלתי הקריב את קרבן ה' במועדו בתוך בני ישראל, ויאמר אליהם משה עמדו ואשמעה מה יצוה ה' לכם וכו'. (ט, ו-ח)

זקה"ק מצאנו זי"ע בדברי חיים (מועדים, ליום ב' של פסח) הקשה על אומרם 'למה נגרע', מה זו שאלה, הא טומאתם גרמה להם שלא להקריב, ואם כי לא ידעו במה לתקן, היה להם לשאול במה נתקן ומה נעשה. גם דקדק על אומרם 'בתוך בני ישראל' שהוא מיותר, והווי להם לשאול רק למה לא נקריב קרבן ה'.

ומפרש שם וול"ק, הנהגה ידוע שיש מצוות שאין אדם פרטי יכול לקיים, כמו ישראל שאינו יכול לקיים מצות כהונה וכדומה, אך מכל מקום על ידי כללות נפשו בישראל הוי כאילו קיים בפרטות, כיון שרוצה לקיים מצות כהונה, רק שאינו משבט לוי, ולכן הוי כאילו קיים. וכן באמת מי שהוא טמא ואינו יכול לעשות אפילו פסח שני כמבואר בש"ס (עיין פסחים עט, ב - פ, א) על כמה אופנים שפסח, ומכל מקום הוי כאילו קיים ועשה בזמנו, כיון שרצונו לקיים, ורק שהוא אונס.

והנהגה באמת אלו האנשים ששאלו למושה רבינו ע"ה היו בעלי דעה מדור הדעה והבינו שאינם ראויים לעשות הפסח

אלא הכוונה בזה על דרך שיסדו בהגדה של פסח 'אילו קרבנו לפני הר סיני ולא נתן לנו את התורה דינו', ותמהו המפרשים (עיין אלשיך הק' שמות יט) מה מעלה היא זו אילו קרבנו המקום לפני הר סיני מבלי שיתן לנו את התורה. ובספה"ק קדושת לוי (קדושות לפורים, קדושה ראשונה) ביאר, על פי מה שאמרו חז"ל (קדושין פב, א) על אברהם אבינו שקיים את התורה כולה עד שלא ניתנה, שעל אף שעדיין לא הצטווה על כך בפירוש, מכל מקום איבריו מצד עצמם השתקקו לעשות רצון קונם על דרך האמור (דניאל ב, כא) יהיב חכמתא לחכימין, וקיימו את מצוות ה' מאליהם. כיוצא בזה גם בעת שהתקרבו בני ישראל אל הר סיני נשפע אליהם שפע קודש והודרכו כל כך, עד שאבריהם כבר ידעו מעצמם מה מוטל עליהם לעשות, ולכן ענו ואמרו (שמות כד, ז) נעשה ונשמע, הקדימו עשייה לשמועה, כי גם קודם השמועה ידעו מאליהם את המעשה אשר יעשו לעשות את רצון השי"ת. אתד"ק עיי"ש בארוכה.

הן הן הדברים גם במצות עשיית הפסח, אשר מיד כשהצטוו בני ישראל על עשייתו נשפע בקרבם שפע קדושה עד שעוד קודם שנצטוו על כך מפי משה, הסכימה דעתם מאליהם לעשות את הפסח ככל חוקותיו וככל משפטיו אשר צוה ה' את משה, וכפי שמצינו בבצלאל (ברכות נה, א) שהסכימה דעתו לדעתו של הקב"ה, שמאליו השיג את רצון השי"ת. לזה סיים הכתוב, ויעשו את הפסח בראשון בארבעה עשר יום לחודש בין הערבים במדבר סיני ככל אשר צוה ה' את משה כן עשו בני ישראל, שגם מבלי שמושה רבינו יפרש להם את כל חוקותיו ואת כל משפטיו, עשו בני ישראל את

אולם האיש שאין לו חלק ונחלה במצוה זו, אינו מרגיש שום טעם ואור במצוה שלא באה לידו כיון שאין לו חלק בה. ולכן גם עתה אלה הטמאים לנפש אדם, אילו לא היתה להם תקנה בפסח שני, היתה המצוה מתקיימת על ידי כללות ישראל, והיה גם להם חלק ונחלה עם מצות הכלל, והיו מרגישים בנפשם את אור קדושת המצוה, אלא שכיון שהיה גלוי וידוע לפניו יתברך שיש להם תקנה בפסח שני, לא היה להם שום חלק בפסח ראשון, ולכן גם כשנצטוו בני ישראל על פסח ראשון והכינו את עצמם לקיים את מצות ה', לא הרגישו המה שום התעוררות.

על כן אותם הטמאים לנפש אדם, הם אכן הבינו שאי אפשר להם לעשות את הפסח כשהם טמאי מתים, אולם בכל זאת היו חפצים לשלל הפחות בשעה שבני ישראל מקיימים את המצוה ורגישו גם הם את רשפי אש התעוררות המצוה בקרבם שהרי גם הם משותפים בה. ומכך דנו בנפשם שמה המה נפרדים ח"ו ואינם נכללים עם כלליות ישראל. לזה באו בטענה, למה נגרע לבלתי הקריב את קרבן ה' במועדו 'בתוך בני ישראל', שגם אם אכן אין אנו יכולים לעשות את הפסח בפועל מחמת הטומאה, מכל מקום למה נגרע מהרגשת המצוה בתוך בני ישראל על ידי שכללות ישראל מקיימים את המצוה.

ובאמת, מכך שאלה הטמאים לנפש אדם לא הרגישו בנפשם את אור המצוה, הבין משה רבינו שלבטח יצוה השי"ת עבורם תקנה אחרת, ולכן עמד ואמר עמדו ואשמעה מה יצוה ה' לכם.

משום טומאתם, אך קשה להם, שראו בעין שכלם שאפילו בדרך כללות לא יצאו מצוה זאת, ולזה שאלו למשה רבינו ע"ה, שלמה יגרעו מלעשות הפסח בתוך כללות בני ישראל על כל פנים, ולמה יגרעו, כי הם ידעו בעצמם שח"ו אין ברוחם רמיה ורצונם לעשות המצוה, ורק שאנוסים היו משום טומאתם, והיה על כל פנים לחשוב כאלו עשאו בתוך כללות בני ישראל. והשיב להם משה רבינו ע"ה, מה יצוה ה' לכם, היינו במה שתלוי הדבר בכם ובמחשבותיכם, אם היה רק המחשבה ברורה שרצו לעשות הפסח באהבה, והשיב הקב"ה דצריכים לעשות פסח בפני עצמן בחודש השני, ולזה לא יצאו בתוך בני ישראל, דאימתי נחשב המצוה שעשאו הכולל של ישראל, כשאין היחיד יכול לעשות בפני עצמו, אבל אתם עליכם לעשות פסח בפני עצמכם, ולכן לא יצאתם בשל ציבור. עכד"ק.

ביאור הדברים בתוספת נופך, דהנה אף שהצטוו בני ישראל בכללותם על תרי"ג מצוות, הרי במציאות אין באפשרות כל אחד ואחד מישראל לקיים את כל תרי"ג המצוות, שהרי ישנם מצוות שאינן נהוגות בכל אחד, כגון המצוות שנצטוו בהם הכהנים שאין לזרים חלק בהן, וכן מצות גירושין, שילוח הקן ועוד, שהן מצוות התלויות במקרים ואין הכרח שיבואו לידי האדם. אלא שכיון שכלליות ישראל מקיימים יחד את כל המצוות האלו, הרי כולם משותפים בכל המצוות. ולזה הבא לקיים מצוה כולל עצמו עם כלל ישראל ואומר 'בשם כל ישראל', כדי שעל ידי כך יהיה לכולם חלק במצוה זו, וכולם מתעוררים על ידה ומרגישים בנפשם את אור המצוה שהם משתתפים בה.

וכשהאיר היום הלך להיטהר במקוה, ובשובו מן המקוה נקרה לפניו סנדלר אחד מהמון העם שהתפלל בהשכמה במהירות וכבר סיים את התפילה, והעיו פניו לומר: רבי, אתה רק הולך עכשיו למקוה ואני כבר התפללתי, אני יודע יותר טוב ממך מהו 'שמחת תורה', אני ארבה בשתייה לכבוד היום ואילו הרבי ילך למקוה ויארץ בעבודת הקודש... שאלו הרבי: מה אתה שמח כל כך בשמחת תורה, וכי למדת תורה הרבה, וכי כבר תיקנת כל מה שעליך לתקן בעניני קיום התורה והמצוות. נענה אותו עם הארץ: כשהרבי השיא את בנו האם לא השתתף גם אחיו של הרבי בשמחת הנישואין ורקד ושמח עמו, כן גם הרבי למד תורה כל השנה ואני - אחיו - שמח עמו בשמחתו...

יתר על כן מסופר בדרך צחות על רב אחד שראה עם הארץ רוקד בשמחת תורה, פנה אליו ושאלו: וכי למדת תורה כל השנה שאתה שמח בשמחת תורה. נענה אותו עם הארץ: מדוע לא בא הרב אלי בליל יום הכיפורים כשהכיתי 'על חטא' באמרי 'על חטא שחמאתי לפניך בכפת שוחד' לשאול מדוע אני מכה, הרי מימי לא הייתי דיין ולא לקחתי שוחד, אלא מאי, הרב לקח שוחד ואני היכיתי 'על חטא', אם כן גם עכשיו הרב למד תורה ואני שמח בשמחת תורה...

והדברים נכונים, שהרי כל ישראל הם גוף אחד, כפי שלמדו חז"ל (סנהדרין כו, ב) מן הכתוב (ויקרא כו, לו) וכשלו איש באחיו, איש בעון אחיו, שכל ישראל ערבים זה בזה.

ולכן גם כשאחד רואה ח"ו את חבירו עובר עבירה לא יפריד נפשו ממנו,

בדרך זה נראה לכאר דקדוק לשון הכתוב 'יהי אנשים אשר היו טמאים לנפש אדם', וכן הם האנשים אמרו 'אנחנו טמאים לנפש אדם', שלכאורה יפלא, מאי נפקא מינה באיזו טומאה נטמאו, ולמה האריכו לפרש שהיו טמאים לנפש אדם.

אלא הנה שורש הדבר שכאשר אדם מישראל מקיים מצוה מרגישים כלל ישראל בנפשם את אור המצוה, לפי שכל בני ישראל הם כגוף אחד, על דרך שמצינו בגמרא (ע"ז ה, א ועוד) אין בן דוד בא עד שיכלו כל נשמות שבגוף, ופירש רש"י, שיש בשמים אוצר ושמו גוף ובו נתונות הנשמות. כן מצינו שגדולי ישראל נקראים 'ראשי העדה' והשופטים נקראים 'עיני העדה', לפי שכלל ישראל נחשבים לגוף אחד שיש בו ראש ועינים כמבואר בכתבי הארז"ל (עין לוקטיו תורה, פרשת קדושים, במצות ואהבת לרעך כמוך; ועין באר מים חיים, פרשת תצוה, ד"ה ונשא אהרן), וזהו ענין מצות אהבת ישראל, כי באמת כל בני ישראל הם אחד ולכן נקראים כולם 'ישראל' בלשון יחיד.

ולזה כשם שכשאדם מישראל אוכל מצה בפיו, לא נאמר שהפה הוא שאכל מצה ואילו הרגל אין לו חלק במצוה זו, אלא נאמר שהאדם בכללו אוכל מצה, כן לגבי כלליות ישראל, כשאחד מן איברי הגוף הכללי של עם ישראל מקיים מצוה נשפע אור הקדושה על כל נפשות ישראל שהם האיברים, וכשהכהן עובד עבודה בבית המקדש, יש לכל עם ישראל חלק ונחלה במצוה זו.

מסופר על אחד מגדולי ישראל שאמר כי פעם בבוקר יום שמחת תורה נצחו בור ועם הארץ. היה זה לאחר שכל הלילה עסק תורה ועבודת השי"ת,

ימ"ש. מעובדא זו נוכל להתבונן עד היכן הגיעה התקשרות רבותינו הצדיקים לכל נפשות ישראל יהיו מי שיהיו, כל שהוא נכלל בסוג ישראל עדיין התקשרו עמם, לפי שכל נשמות ישראל הם כגוף אחד, ועל דרך שאמרו חז"ל (אבות ב, ד) אל תפרוש מן הציבור, וכדברי השו"ת (מלכים ב, ד, יג) בתוך עמי אנכי יושבת.

בזה יפורש הכתוב אחר חטא המרגלים (במדבר יד, מ-מד), וישימו בכוך ויעלו אל ראש ההר לאמר הננו ועלינו אל המקום אשר אמר ה' כי חטאנו, ויאמר משה למה זה אתם עוברים את פי ה' והיא לא תצלה, אל תעלו כי אין ה' בקרבכם וגו' ולא יהיה ה' עמכם, ויעפילו לעלות אל ראש ההר וארון ברית ה' ומשה לא משו מקרב המחנה וגו'. לפי פשוטו הכוונה, שארון ברית ה' ומשה נשאר למטה ולא עלו עם העם, ברם אני פירשתי וארון ברית ה' ומשה לא משו מקרב המחנה, מקרב מחנה המעפילים, כי על אף שהמעפילים מרו את דבר ה', בכל זאת לא יתכן שמשה רבינו וארון ברית ה' יעזבו את העם לנפשם, כמו שלא יעלה על הדעת שאחד מאיברי הגוף יעזוב את הגוף כשהגוף אינו עושה כהוגן, לכן כשהעם העפילו גם ארון ברית ה' ומשה לא משו מקרבם.

על כן הזהירו אותנו חז"ל (קדושין מ, ב), לעולם יראה אדם עצמו כאילו חציו חייב וחציו זכאי, עשה מצוה אחת אשריו שהכריע עצמו לכף זכות, עבר עבירה אחת אוי לו שהכריע את עצמו לכף חובה וכו', רבי אלעזר ברבי שמעון אומר, לפי שהעולם נידון אחר רובו והיחיד נידון אחר רובו, עשה מצוה אחת אשריו שהכריע את עצמו ואת כל העולם לכף זכות, עבר עבירה אחת אוי לו שהכריע את עצמו ואת

אלא (ויקרא יג, ז) הוכח תוכיח את עמיתך' ולא תשא עליו חטא, שגם בשעת התוכחה יהיה נכלל ומקושר עם רעהו נפש בנפש, כדרך רבותינו תלמידי הבעש"ט הקדוש זי"ע, ובכך יעלה את החוטא עמו. ואפילו באלו המחוייבים מיתה על פי התורה שעליהם אמר הכתוב (דברים יג, ו) ובערת הרע מקרבך, לא נאמר ובערת האדם הרשע מקרבך, אלא 'ובערת הרע' שהמצוה היא לבער את החלק הרע, אבל לא להפריד ולכוות את האדם החוטא, שעל כך אמרו חז"ל (אבות ד, ג) אל תהי בז לכל אדם, יהיה מי שיהיה. ולזה תקנו לנו חז"ל בנוסח הודידי לומר אשמנו בגדנו גולנו וכו' בלשון רבים, כי היחיד אף שהוא כשלעצמו לא חטא, מכל מקום בהיות שהוא נכלל עם כלל ישראל עליו להתוודות יחד עמו על חטאות הציבור.

בך הבא להוכיח את רעהו עליו להוכיח גם את עצמו, לפי שהוא וחבירו הם גוף אחד וחטאו של חבירו נוגע גם אליו. ולזה אמר רבי עקיבא (ערכין טו, ב) תמה אני אם יש בדור הזה מי שיודע להוכיח, לפי שמצות התוכחה מסורה לצדיקי הדור, שכשהם רואים עולה אצל החוטא המה מרגישים בעצמם שהם הם החוטאים.

מרן הבעש"ט הקדוש זי"ע סיפר על עצמו, שפעם אחת באה אליו נשמת ש"ץ ימ"ש כדי שיתקנה, והתקשר הבעש"ט מאד בנפשו של ש"ץ כדי להעלותה, אולם בהיות שרשעים אפילו על פתחו של גיהנם אינם חוזרים בתשובה (עירובין יג, א), רצה ש"ץ ימ"ש למשוך את הבעש"ט הקדוש אליו אל דרכיו הרעים וכמעט שנצחו. כשראה הבעש"ט כך עמד ורחף את נשמת ש"ץ ימ"ש לנוקבא דתהומא רבא אצל נשמת אותו האיש

כשאחד מישראל מקיים מצוה ירגישו הכל בדבר, גם אותם שנמנע מהם לקיים את המצוה בפועל. וזה הדבר היה קשה בעיניהם, מדוע לענין הרגשת הקדושה במצות הפסח לא יהיו מאוחדים עם כל ישראל, ועל דרך שאמר אותו עם הארץ, אם לענין 'על חטא' היה נכלל עם כלל ישראל מכל שכן שלענין הרקידה והשמחה בשמחת תורה ראוי שיהיה נכלל ומאוחד עם כלל ישראל.

על כן באו המה במענה, אנחנו טמאים יען כי לנפש אדם, שכל בני ישראל חשובים לאדם אחד, ולכן לא נמנענו מלטמא את עצמנו אף שידענו שבשביל כך לא נוכל לעשות את הפסח במועדו. ואם כן למה נגרע לבלתי הקריב את קרבן ה' במועדו בתוך בני ישראל, לכל הפחות להרגיש את קדושת מצות הפסח ולקיים את המצוה 'בתוך בני ישראל' על ידי ההתאחדות עם הכלל. ועל כך השיב להם הקב"ה, שבאמת המה מצויים ועומדים להקריב בעצמם פסח שני, וזהו הטעם שאין הם מרגישים את אור קדושת פסח ראשון בתוך בני ישראל.

ויאמר אליהם משה עמדו ואשמעה מה יצוה ה' לכם.

ברש"י, אמר להם עמדו ואשמעה, כתלמיד המובטח לשמוע מפי רבו, אשרי ילוד אשה שכך מובטח, שכל זמן שהיה רוצה היה מדבר עם השכינה. ולכאורה תמוה, הרי משה רבינו היה עניו מאד מכל האדם אשר על פני האדמה (במדבר יב, ג), ואיך התפאר בעצמו לומר שהוא מובטח לדבר עם השכינה בכל עת שירצה.

כל העולם לכף חובה וכו'. והטעם לפי שבאמת העושה מצוה אחת כל ישראל מרגישים את תוספת הקדושה בנפשותם, ואילו העובר ח"ו עבירה אחת כל בני ישראל חוטאים עמו. וזהו הרמז במה שציוו חז"ל (אבות ב, יג) אל תהי רשע בפני עצמך, הכוונה, שלא תחשוב לומר כשאתה רשע, שהנך רשע בפני עצמך ולעצמך אתה מויק, אלא דע שברשתך אתה גורם פגם מסוף העולם ועד סופו, ומכריע את העולם כולו לכף חובה.

*

על פי הדברים האלה נבין האמור בפרשתו, כי הנה לכאורה יש להתבונן באלה הטמאים לנפש אדם, הרי מיד כשעמדו ונטמאו למת היה ידוע להם שמעתה ימנע מהם לעשות את הפסח במועדו ואף על פי כן נטמאו, ומה באו עכשיו במענה 'למה נגרע', מעיקרא מאי סבירא להו ולבסוף מאי סבירא להו, אם היו רוצים לעשות את הפסח לא היה להם לטמא עצמם למת. אלא שאותם טמאים לנפש אדם כשנקרה לפניהם מת מצוה (עיין סוכה כה, א), הבינו שבשום אופן אי אפשר להניחו כך, ועל אף שידעו שאם יטמאו למת לא יוכלו לעשות את הפסח, וקיימא לן (שבת ד, א) אין אומרים לאדם חטא כדי שיזכה חבירך, דברים אלו ניתנים להיאמר כשהוא גוף נפרד בפני עצמו וחבירו הוא גוף נפרד בפני עצמו, אבל אם כל ישראל הם גוף אחד, אין שייך כלל זה של 'אין אומרים לאדם חטא כדי שיזכה חבירך', שהרי הוא וחבירו הם אחד, ולכן עמדו ונטמאו לנפש אדם.

וכיון שכן שכל ישראל גוף אחד הם, היה מן הראוי שגם לענין הטובה,

וידבר ה' אל משה לאמר, דבר אל בני ישראל איש איש כי יהיה טמא לנפש או בדרך רחוקה לכם או לדורותיכם ועשה פסח לה', כחודש השני בארבעה עשר יום בין הערבים יעשו אותם על מצות ומרורים יאכלוהו וגו'. (מ, ט-יא)

לְבַאֲוֶרָה אומרו ועשה פסח לה' הוא למותר, שהרי חזר ואמר כחודש השני בארבעה עשר יום בין הערבים יעשו אותם, ולמה הקדים לומר ועשה פסח לה'.

וַיִּתְבַּן לומר, דהנה מבואר בגמרא (פסחים צג, ב) שמצות פסח שני לא נאמרה דווקא לאלו שהיו טמאים לנפש או שהיו בדרך רחוקה, אלא לכל מי שלא עשה את הפסח הראשון, אם מחמת שגגה ואונס, אם מחמת מזיד, עליו לעשות פסח שני, ונחלקו שם בגמרא אם הויד בראשון ושגג בשני, או ששגג בראשון והויד בשני הייב כרת, עיי"ש. אכן הדבר ברור שכל זה הוא בדיעבד, אבל לכתחילה ודאי מוטל על כל אחד לעשות פסח ראשון ואין לו לסמוך על כך שיעשה פסח שני, ולא לצורך המזיד חידשה תורה תקנה בפסח שני.

וְהִנֵּה בהפלאה (כתובות ג, א, והובא גם בפנים יפות בפרשתו, ד"ה כחודש הראשון) כתב לחדש בדין אין אונס בגישין, דטענת אונס גם אם היא מועלת אינה אלא בכהאי גוונא שברצונו היה בא אלא שהאונס מעכבו, אבל אם באמת אינו רוצה לבוא כלל, ואפילו אילו לא היה נאנס לא היה בא, לא מקרי אונס. והביא ראייה לדבריו מהא דאמר אבוה דשמואל (כתובות נא, ב) דאשה שנאנסה תחילתה באונס וסופה ברצון אסורה, הרי דלא אמרינן שכיון שבמצויאות היא אנוסה תהא מותרת, שכל שלבסוף

וְנִרְאָה לכאר, שמשה רבינו היה סבור שמה שהקב"ה מדבר עמו אינו בזכות עצמו אלא הכל בזכות ישראל, והוא אינו אלא כצינור המעביר את דבר ה' אל עמו ישראל, שהקב"ה משפיע אליו כדי שיוכל להשפיע לבני ישראל. על דרך שאמרו בזהר הקדוש (פרשת תצוה, ח"ב קפו, ב) זכאה מאן המליל על אודנין דשמעין [אשרי המדבר על אונים השומעות]. וכדאיתא בגמרא (ברכות לב, א) על הפסוק (שמות לב, ז) וידבר ה' אל משה לך רד כי שחת עמך וגו', אמר רבי אלעזר, אמר לו הקב"ה למשה, משה רד מגדולתך, כלום נתתי לך גדולה אלא בשביל ישראל, ועכשיו ישראל חטאו אתה למה לי, הרי שכל הגדולה שניתנה למשה לא היתה אלא בשביל ישראל.

ולזה כשחטאו ישראל בעגל עמד משה בתפילה ואמר (שמות לב, לב) ועתה אם תשא חטאתם ואם אין מחני נא מספרך אשר כתבת, ולכאורה תמוה, מה מענה היא זו שימחה שמו של משה עבור חטאם של ישראל, טוביה חטא וויגוד מינגד (עין פסחים קיג, ב). אלא שבהיות שכל גדולתו של משה לא היתה אלא בשביל ישראל, אם כן אם אין הקב"ה נושא את חטאתם של ישראל אין למשה זכות קיום כלל.

עַל כֵּן גם עתה כשכאבו לפניו האנשים הטמאים לנפש אדם לא תלה הגדולה בעצמו, אלא אמר עמדו ואשמעה אף על פי שאיני ראוי ואיני כראי לכך מחמת עצמי, מכל מקום מוכמח אני לקבל מאת השי"ת מה יצוה ה' לכם' עבורכם, ואיני אלא כצינור להעביר את שפעו יתברך אליכם.

סכנה, אי אולינן בתר המקדש ובשכילו אינו שוה פרוטה או דאולינן בתר המתקדשת שבשכילה הוא שוה פרוטה, ואכמ"ל.

העולה מזה, שאפילו מכשול הבא לידי האדם באונס אם הוא מתרצה בכך ונהנה נחשב לו הדבר לעון. אם כי היה אפשר לחלק בזה, דרוקא אם בשעת מעשה העבירה באונס היה נהנה מכך חשיב כמוזר, אבל אם בשעת העבירה לא נהנה ורק לאחר מכן שמח בכך אי אפשר להחשיב את המעשה למפרע כמוזר.

ומסתבר דהן הן הדברים גם לגבי אונס בקיום המצוות, מה שאמרו חז"ל (ברכות ו, א) חישב לעשות מצוה ונאנס ולא עשאה מעלה עליו הכתוב כאילו עשאה, זהו דרוקא אם הוא מצטער על האונס שבא לידי, אבל אם הוא עצל ושמח בכך שנפטר מעול המצוה המוטלת עליו, אין הכתוב מעלה עליו כאילו עשאה.

על כן גם מה שנתנה תורה לכתחילה את האפשרות למי שהיה בדרך רחוקה ולא היה יכול לעשות את הפסח בתוך בני ישראל שיהיו לו תשלומין בפסח שני, זהו דרוקא למי שהיה עז רצונו לעשות הפסח, אלא שלמגינת לבו היה בעת ההיא בדרך רחוקה, והוא מצטער על כך שלא זכה לעשות את הפסח, שהוא בגדר חישב לעשות מצוה ונאנס ולא עשאה שמעלה עליו הכתוב כאילו עשאה, לכן זיכתה לו תורה לעשות פסח שני. אבל הרשע הזוכר את הדחיפות ואת המירדות שהיו לו אשתקד בעזרה בשעת עשיית הפסח, והוא שמח בכך שבשנה זו נודמן לו להיות טמא או בדרך רחוקה, אינו בגדר אונס אלא בגדר מוזר, ולא עבורו זיכתה תורה לעשות פסח שני.

נתרצתה לא חשיב אונס. ועוד, דהרי קיימא לן (פסחים כה, ב) דכל היכא דלא אפשר וקמכוין אסור, ואם כן כל שנאנס ונהנה מכך שנאנס לא חשיב אונס, עיי"ש.

על פי דבריו אמרתי לפרש את דבר הכתוב (הושע יד, ב) שובה ישראל עד ה' אלקיך כי כשלת בעוונך. והקשו בנמרא (יומא פו, ב), הא עון מזיד הוא וקרי ליה מכשול [שהוא שונג]. אלא שאפילו המכשול הבא לידי אדם באונס, מכל מקום אם הוא נהנה בכך שבא האונס לידי חשיב מזיד כדברי ההפלאה. והוא דבר המסור ללב שעליו אמרה תורה (ויקרא יט, יד) ויראת מאלקיך, והשי"ת הבוחן כליות ולב לפניו גלויה וידועה מחשבת האדם אם הוא נהנה מן העבירה שבאה לידי באונס או לא. וזהו, שובה ישראל עד ה' אלקיך הבוחן כליות ולב, כי כשלת בעוונך שגם אם כשלת בשונג נחשב לך הדבר לעון, כיון שלפניו יתברך גלוי וידוע שאתה מרוצה ושמח באונס הבא לידך.

בזה יש ליישב את שיטת הפוסקים (עיין שו"ע או"ח סימן קצו, א; ובמ"ו שם סק"א) שהאוכל דבר איסור אפילו במקום פיקוח נפש אינו מברך ברכה לפניו, ולכאורה הדבר תמוה שהרי אכילה זו היא היתר גמור עבורו ולמה לא יברך. אכן לפי דברי ההפלאה ניהא, שעל אף שהוא אכן אוכל באונס, מכל מקום אם היה דעתו נוחה ויהנה מכך שיטעום טעמא דאיסורא, שוב אין הדבר נחשב לו לאונס והוא כאוכל איסור כמוזר, ולכן עדיף שלא יברך (עיין שו"ע או"ח סימן רד; מג"א סק"ב). ויש לפלפל בזה גם לגבי מה שהאריך המשנה למלך (הלכות אישות, פרק ה הלכה א) בדין מי שקידש באיסורי הנאה אשה שהיא חולה שיש בו

לשם מצות ציצית, מחמת שהם בוטמים במצוות לפי שעבירה גוררת עבירה (אבות ד, ב). והעבירות החמורות שהורגל בהן הם שהביאו את אותו הרשע למאוס במצוה קלה שיש בה הנאה לגוף כמצות עשיית הפסח.

על כן אמרה תורה, והאיש אשר הוא מהור וברדך לא היה וחדל לעשות הפסח ונכרתה הנפש הדיא מעמיה כי קרבן ה' לא הקריב במועדו, וסיבת הדבר שבגינה נמנע מלהקריב את קרבן ה' במועדו היא מפני כי חטאו ישא האיש החוא, שאותו האיש כבר הרבה לחטוא קודם לכן והיא שגרמה לו לחדול לעשות הפסח במועדו.

ובי יגור אתכם גר ועשה פסח לה' / בחוקת הפסח וכמשפטו כן יעשה חוקה אחת יהיה לכם ולגר ולאזרח הארץ. (ט, יד)

לכאורה יש לחמוה, הרי דין הגר שיעשה פסח עם כל בני ישראל אמור כלפי פסח ראשון, ומדוע פירשה התורה את פסח הגר בפרשת פסח שני.

ויש ליישב, שהיה מקום למעות שהגר אינו במדריגה אחת עם כלל ישראל, ולכן כשם שהטמא ומי שהוא בדרך רחוקה נידחים לפסח שני, הוא הדין הגר שמדריגתו למטה ממדריגת בני ישראל יהיה נדחה לפסח שני גם אם אינו טמא. לזה הזהירה תורה שאף שיש תקנה בפסח שני, מכל מקום ובי יגור אתכם גר ועשה פסח לה' בחוקת הפסח וכמשפטו כן יעשה חוקה אחת יהיה לכם ולגר ולאזרח הארץ, שמצוה על הגר לעשות פסח ראשון כמו כל בני ישראל.

וזהו, איש איש כי יהיה טמא לנפש או בדרך רחוקה לכם או לדורותיכם, ככהאי גוונא שנחשב כאילו ועשה פסח לה', לפי שהיה מצטער על כך, ולכן הוא בכלל חיישב לעשות מצוה ונאנס ולא עשאה שמעלה עליו הכתוב כאילו עשאה, עבדו אומרת התורה בחודש השני בארבעה עשר יום בין הערבים יעשו אותו על מצות ומרורים יאכלוהו וגו'. אבל השמח בכך שהיה טמא או בדרך רחוקה שאין נחשב לו כאילו עשה פסח לה', לא עבדו נתנה תורה את הזכות לעשות פסח שני.

והאיש אשר הוא מהור וברדך לא היה וחדל לעשות הפסח ונכרתה הנפש הדיא מעמיה כי קרבן ה' לא הקריב במועדו חטאו ישא האיש החוא. (ט, יג)

לכאורה אומרו 'חטאו ישא האיש החוא' הוא למותר, שהרי כבר נאמר 'ונכרתה הנפש הדיא מעמיה'.

ויתבן לומר, דהנה לכאורה יפלא, מדוע ימנע אדם שהוא מהור וברדך לא היה מלעשות הפסח, הרי זו היא מצוה קלה מאד שאינו צריך לעשות עבודה מאומה, כי אם להימנות על השה עם חבריו והם ישחטו עבדו את הפסח, והרי כל אחד אוהב לאכול בשר צלי, ואין עבירה זו דומה לשאר עבירות שנפשו של אדם מתאוה להם.

אלא שכשם שהצדיקים משתוקקים תמיד למצוות ולעבודת השי"ת, כן הרשעים להיפך כל דבר שבקדושה קשה ונמאס בעיניהם, והם מואסים בשומרי התורה והמצוות, עד שאפילו בימות הקור יכבד עליהם ללבוש בגד קמץ בעל ד' כנפות

דברי תורה

מכ"ק מרן אדמו"ר הגה"ק שליט"א

להגיד שבחו של אהרן שלא שינה

שהיה בימיו, והוא הרימו ונשאו בקדושתו, ועל ידו זכה לכל אלה, עכר"ק המגיד הרבי ר' בער זי"ע. וכתב שם המגיד מקאזניץ זי"ע בזה"ל 'ובודאי מורנו הצדיק אמר אלו הדברים על פי רוח קדשו שהופיע עליו'.

ועל פי דבריו מבאר כי מסתמא הכהן שהיה בימי שמעיה ואבטליון בבית שני ולא היה כל כך כהוגן, לא זכה להעלות עבודתו בקדש קדשים ולהמשיך השפעות הקדושה אלא בזכות שמעיה ואבטליון שהיו אז ראשי הדור והם הרימוהו ונשאוהו לזאת המדרגה. הוי אומר שעיקר הפעולה בכפרת העוונות והמשכת השפע היה על ידי שמעיה ואבטליון, אלא שהכהן עשה את מעשה העבודה בפועל, ולזה כשראו שהוא מתגאה עליהם, דברו אליו לאמר כי הם גופא עבדו עובדא דאהרן, פירוש שעיקר העבודה היום היתה על ידיהם, עכדה"ק.

אהרן בענותנותו סבר שזכותו להדליק המנורה נמשך ממושה רבינו

ויבואר הכתוב בפרשה, דבר אל אהרן ואמרת אליו בהעלותך את הנרות, ויש בזה הוראה לדורות לכל כהן

עבודת הכהן גדול בכוחו של הצדיק

ידוע מה שכתב הרה"ק המגיד מקאזניץ זי"ע בספה"ק עבודת ישראל (ליה"כ, ד"ה בנמרא) לבאר מה שמסופר בנמרא (ימא עא, ב), מעשה בכהן גדול אחד שיצא מבית המקדש לאחר עבודת יום הכיפורים, והיו כל העם הולכים אחריו, וכאשר ראו העם את שמעיה ואבטליון, עזבו את הכהן והלכו אליהם. כאשר הגיעו שמעיה ואבטליון להיפרד מהכהן גדול, אמר להם 'יתון בני עממיא לשלם' [וברש"י, לשון גנאי הוא, לפי שבאו מבני בניו של סנחריב], והם השיבו לו 'יתון בני עממיא לשלם דעבדו עובדא דאהרן' [והיינו שהם רודפי שלום], ולא ליתי בני אהרן לשלם דלא עבדו עובדי דאהרן' [שכן ציערם בדברים].

והביא מדברי המגיד הגדול ממעוריש זי"ע שביאר מאמרם ז"ל (ברכות ו, א) על רבי ישמעאל בן אלישע שנכנס להקטיר קטורת וראה אכתריא-ל-י-ה ה' צבאות ואמר לו ישמעאל בני ברכני וכו', שרבי ישמעאל הגם שהיה גדול החכמים, לא בזכותו לבד זכה למראה הגדולה והנפלאה הלזו כי אם על ידי התנא 'הקנה'

יצירה) היאך יתכן ששם הוי"ה מורה על מדת הרחמים (בראשית רבה לג, ג), הלא כלל נקוט בדינו דכאשר האותיות כסדרן הרי זה מורה על רחמים אבל כאשר סדר האותיות הוא למפרע הרי זה מדת הדין (הקדמת תיקון, דף טז, א), ובשם הוי"ה האות א' קודם לאותיות ה"ו, והוי למפרע, ולמה הוא מורה על חסד ורחמים. ותרצו דכאשר מצרפים אותיות אבג"ד הם יוצאים יחדיו כמנין א', ואם כן אות א' בתחילת שם הוי"ה כולל בתוכו את האותיות אבג"ד ואחר כך מגיע שפיר אות ה' ולאחריו אות ו', ונמצא שהוא כסדרו ולא למפרע.

והדרך לצרף אות א' שיכלול בתוכו אותיות אבג"ד הוא על פי הגמרא (שבת קד, א) אל"ף ביי"ת אלף בינה גימ'ל דל"ת גמול דלים וכו', והיינו דכאשר האדם מקיים אלף בינה גמול דלים, שהוא עוסק בתורה ומקיים גמילות חסדים, הריהו מעורר שיהא האות א' מצורף מאותיות אבג"ד, ואז שפיר מורה שם הוי"ה על רחמים.

זהו שאמר הכתוב, טוב וישר הוי"ה, דשם הוי"ה מורה על טובה ורחמים כי האותיות הם בסדר ישר ולא למפרע, ואף דלכאורה האות א' קודם לאותיות ה"ו, לזה אמר כל ארחות ה' חסד ואמת, חסד היינו גמילות חסדים ואמת היינו תורה (ברכות ה, ב), ועל ידי בחינת אלף בינה גמול דלים שפיר נחשב שם הוי"ה כסדרו ומורה על רחמים. ואיתא במדרש (פסיקתא דר"ב, פסקא כד) למה הוא טוב, שהוא ישר, למה הוא ישר, שהוא טוב, והוא פלאי. ולהני"ל המכוון הוא, למה שם הוי"ה הוא טוב, והלא האותיות אינן כסדרן, לזה אמר שהוא ישר, שבאמת נחשב כסדרן. והקשה

בדרו, דכאשר ידליק וייטיב את הנרות ישים אל לבו כי אל מול פני המנורה, מנורה רומז לתורה כדמצינו (בבא בתרא כה, ב) הרוצה להחכים ידרים וסימנך מנורה בדרום, והיינו שידע דכל הזכות שזוכה להדליק הנרות תלוי בצדיקים ותלמידי חכמים שבדרו, דזכות שהם לומדים בקדושה ובטהרה הוא זוכה לעשות העבודה כראוי בהדלקת הנרות.

והנה אף שהיה בזה הוראה רק לכהנים בדרות הבאים, כדוגמת הכהנים שהיו בבית שני, ובדוראי לא היה לאהרן הכהן שהיתה לו זכות עצמו בהדלקת המנורה ועשיית עבודת הקודש במשכן, מכל מקום ויעש כן אהרן וגו' כאשר צוה ה' את משה, להגיד שבחו שלא שינה (רש"י), רצ"ל שלא שינה בהא גופא לידע שה' צוה את משה, והיינו שבגודל ענוותנותו סבר שכל כוחו וזכותו להדליק המנורה בא רק על ידי משה רבינו ולא בזכות עצמו.

ומתוך ד"ק בעידן רעוא דרעוין

ש"ק פרשת בהעלותך תשנ"ג

*

שם הוי"ה ב"ה מורה על שילוב תורה וחסד

זקה"ק זי"ע בישמח משה (פרשת תצא, ד"ה ונחזור לעניינינו לפרש), וכן זקה"ק מסיגוט זי"ע בייטב פנים (תוכחת מוסר לי"ג מדות ויום העשור, אות ד) כתבו לבאר הכתובים (תהלים כה, ח-י) טוב וישר ה' על כן יורה חמאים בדרך וגו' כל ארחות ה' חסד ואמת וגו', על פי מה שהקשו המפרשים (כתנות אור על עין יעקב, עבודה זרה יז, ב בשם ספר

המנורה, בהיותו מתעסק הן בתורה והן באהבת הבריות. וזהו שבחו של אהרן שלא שינה, רצ"ל שבזכות ב' מדות אלו לא נחשב אצלו כשינוי בסדר אותיות שם הוי"ה שיהא נחשב כנכתב למפרע, שאז היה מורה על מדת הדין ח"ו, כי כאמור על ידי שילוב תורה וחסד נחשב האות ו' כמורכב מאותיות אבג"ד ושפיר נחשב כנכתב כסדרו והוא משפיע רחמים וחסדים.

אמתוך ד"ק בעידן רעוא דרעוין
ש"ק פרשת בהעלותך תשנ"ה

*

מדרגת הצדיקים שכל אבריהם מלאים שכליות וקדושה

אֵיתָא בספרים הקדושים (עיין שלה"ק, תולדות אדם, אות רכד; ישמח משה, פרשת ויקרא, ד"ה בהפטורה; שם, פרשת עקב, עה"פ ועתה ישראל, אופן ד) בביאור הכתוב (שמואל א טו, ז) כי האדם יראה לעינים וה' יראה ללבב, דקודם חטאו של אדם הראשון היו כל אברי האדם וחושיו בדעת והשכל ובמוחין, ולא היה שום הבדל בין המוח והלב להידיים והרגלים, שבכולם היתה תבונה, ורק בשעת חטא אדם הראשון נצטמצמו המוחין והדעת ונשארו רק בלב ובראש בלבד, ואילו שאר כל האברים נתגשמו. וזהו שאמר הכתוב, דכאשר האדם יראה לעינים, היינו שאדם הראשון חטא בעץ הדעת בעינים שנאמר (בראשית ג, ו) וכי תאווה היא לעינים, מאז וה' יראה ללבב בלבד ולא שאר האברים ע"כ.

ויפורש על פי זה הכתוב (תהלים לה, י) כל עצמותי תאמרנה ה' מי כמוך,

למה הוא ישר, הלא האות ו' קודם לאותיות ה"ו, לזה אמר שהוא טוב, דטוב מורה גם על גמילות חסדים, שהארם מתנהג כטובת עין, וגם על תורה על דרך הכתוב (תהלים קיט, עב) טוב לי תורת פיך, ועל ידי שניהם יחדיו מעורר שהאות ו' יכולת בתוכו את האותיות אבג"ד ושפיר היו האותיות כסדרן, עכדה"ק.

אהרן הכהן והמנורה רומזים על שילוב תורה וחסד

והנה באהרן הכהן מצינו ב' ענינים אלו של חסד ושל תורה, דמחד היה אוהב שלום ורודף שלום אוהב את הבריות (אבות א, יב), שזוהו ענין של חסד, וגם עצם הכהנים היו מסמרא דחסד (זוה"ק, פרשת נשא, ח"ג דף קמו, א), אבל גם נאמר בו (מלאכי ב, ו-ז) תורת אמת היתה בפיהו ועולה לא נמצא בשפתיו וגו' כי שפתי כהן ישמרו דעת ותורה יבקשו מפיהו כי מלאך ה' צבאות הוא.

וגם המנורה רומזת לב' הענינים, שרומזת לתורה כדמצינו (בבא בתרא כה, ב) הרוצה להחכים ידרים וסימנך מנורה בדרום, וכן לאחדות ואהבה בין ישראל, כדאיתא במדרש (פסיקתא רבתי, פרשה ח) שהמנורה מורה על כלליות ישראל: ועשית מנורת זהב טהור זו כנסת ישראל וכו', יריכה זה הנשיא, וקנה זה אב בית דין, גביעיה אלו החכמים, כפתוריה אלו התלמידים, ופרחיה אלו התינוקות הלומדים בבית הספר, ממנה יהיו כלך יפה רעיתי.

לבן בפרשת המנורה נאמר ויעש כן אהרן, שהוא גופא היה במהותה של

הקב"ה אבן אחת שהיתה תחת כל גופו מראשו ועד כף רגלו, להראות שהאבן המונחת למרגלותיו חשובה כהאבן המונחת מראשותיו בהיותו כולו קודש לה, עכתוד"ק.

אצל אהרן הכהן לא היה שום שינוי בין אבריו

והנה המנורה רומזת לגוף האדם ואבריו, כדאיתא בשל"ה הקדוש (פרשת תרומה, תורה אור, אות ה) וזל"ק: בצורת המנורה נרמז צורת האדם. כיצד, יש ג' קנים מצד זה וג' מצד זה, והתחתונים יותר גדולים מאמצעים, ואמצעים יותר גדולים מהעליונים, ובאמצע גוף המנורה. כן האדם יש לו ג' בלימות מכל צד והגוף באמצע, והיינו הרגלים והידיים והאזנים, ובלישת הרגלים יותר גדולים מהידיים, והידיים מהאזנים. וגובה המנורה י"ח מפתחים שהוא ג' אמות, וכן גובה האדם מהכתף עד הארץ ג' אמות, עכל"ק.

ויש לומר דלכן היתה המנורה מקשה זהב (שמות כה, לא), לרמז שהאדם צריך להגיע למדרגה שכל אבריו יהיו מקשה אחת של קדושה ושכליות, בלי הברבל בין אבר לאבר. וזהו שכחו של אהרן שלא שינה, רצ"ל שהוא היה במדרגה נשגבה זו, שלא היה אצלו שום שינוי בין כל אחד מרמ"ח אבריו ושם"ה גידיו, ולכן נכתב ענין זה במעשה המנורה דייקא שרומז לאברי האדם והיו מקשה אחת, לרמז כאמור לענין זה שכל גופו בשלימות יהיו קודש לה'.

אמתוך ד"ק בעידן רעוא דרעוין
ש"ק פרשת בהעלותך תשס"ח

דאם זוכה אדם הוא מגיע לבחינת דעת אמיתית עד שכל עצמותיו ואבריו יודעים ומכירים כי ה' הוא האלקים ואין זולתו.

על פי זה ביאר כ"ק אאדמו"ר זי"ע (שפע חיים, רעוא דרעוין ח"ב, פרשת ויצא, מאמר ט, אות א) ביאור נפלא במה שמצינו אצל יעקב אבינו (בראשית כה, יא) ויקח מאבני המקום וישם מראשותיו וגו', וברש"י התחילו מריבות זו עם זו, ואת אומרת עלי יניח צדיק את ראשו ואת אומרת עלי יניח, מיד עשאן הקב"ה אבן אחת וכו'. ולכאורה זה טעון הסבר לאיזה צורך נעשה הנס, דהא לא עבד קוב"ה ניסא למגנא, ומלשון רש"י משמע שהנס נעשה עבור מענת האבנים ולא בשביל יעקב.

וביאר הכאמת אצל אדם מישראל הראש הוא מלך האברים, כי בראשו הוא משיג את חכמת התורה ומעמיק בחכמתו של יוצר בראשית ומקבל על עצמו עול מלכות שמים, ולכן כשרוחץ את גופו רוחץ ראשו תחילה (שבת סא, א). אמנם יעקב אבינו הבחיר שבאבות (בראשית רבה עו, א) תיקן חטא של אדם הראשון בבחינתו וכנודע (וזה"ק, פרשת בהר, ח"ג דף קיא, ב) שאבות העולם תיקנו חטא אדם הראשון ויעקב אבינו השלים התיקון והיה בבחינת אדם הראשון קודם החטא. ואחר התיקון היו כל אבריו של יעקב מלאים רוח חכמה בלא הברבל בין הראש והלב לשאר אבריו הקדושים, כמו שהיה קודם חטא אדם הראשון. ומאחר שהאבנים היו מריבות וכל אבן חפצה שעליה יניח הצדיק את ראשו דייקא, היה בזה כעין פגם כלפי יעקב שהרי כל אבריו שוין בקדושתן לטובה, לזה עשאן

הר"ר יעקב שמריהו הכהן בינדר הי"ו

קרית צאנז, נתניה

בן הרה"ג ר' יוסף יהודה הכהן שליט"א, וחתן הרה"ח ר' זאב וואלף הלוי קליין הי"ו
לזכות בתו תחי' שנולדה במזל טוב
יוכה לגדלה לבעל תורה לחופה ולמעש"ט, ולרוב נחת ואושר כה"י

מרת פ. קוט תחי' - קרית צאנז, נתניה

לעילוי נשמות

אביה הרה"ח ר' יששכר דוב ב"ר יצחק ז"ל רביין

נלב"ע ביום כ"ט מנחם אב תשס"ז

אימה מרת יטל ע"ה ב"ר ישראל ז"ל - נלב"ע ביום י"ד סיון תשס"ז

בעלה הרה"ח ר' אליהו ב"ר יוסף ז"ל

נלב"ע ביום ט"ו סיון תשס"ז

בנה הר"ר יוסף יצחק ב"ר אליהו ז"ל - נלב"ע ביום ט"ז מנחם אב תשע"ח

תנצב"ה

לעילוי נשמת

הרבנית החשובה והצדקנית, טוב וחסד רדפה כל ימי חייה

מרת יהודית אלטע לעמבערגער ע"ה

בת הגה"צ רבי שמואל אלכסנדר אונסדורפר זצ"ל

רב קהילתנו הק' בפתח תקוה

ואשת חבר להגה"צ רבי יוסף אשר אנשיל לעמבערגער זצ"ל

אב"ד מאקאווא אלעד

למלאת השנה לפטירתה, ביום ט"ז סיון תשפ"ב

תנצב"ה

הונצחה על ידי בנייה וחתנניה הרבנים החשובים שליט"א

הרה"ח ר' יצחק הלוי הי"ו

מודיעין

לעילוי נשמת

אביו הרה"ח ר' צבי יואל ב"ר משה ז"ל הלוי

נלב"ע ביום י"ז סיון תשנ"ז

תנצב"ה

המחותנים, הרה"ח ר' אריה שמחה זילברברג הי"ו

קרית צאנז, נתניה

והרה"ח ר' אברהם ויזל הי"ו

קרית צאנז, נתניה

לזכות בנו המו"מ בתויר"ש הבה"ח שמעון זילברברג שיחי

ובתו הכלה תחי' לרגל שמחת נישואיהם במזל טוב

החתונה אי"ה ביום ראשון הבעל"ט, ט"ו סיון, באולמי 'היכל רוזנברג' קרית צאנז נתניה
יזכו להקים בית נאמן בישראל ויעלה זיווגם יפ"ה יפ"ה, ולרוב נחת ואושר כה"י

המחותנים, הרה"ח ר' יעקב שמואל וולנר הי"ו

תל ציון, ירושלים

והרה"ח ר' יחזקאל קליינמן הי"ו

קרית צאנז, נתניה

לזכות בנו המו"מ בתויר"ש הבה"ח יהושע שבתי וולנר שיחי

ובתו הכלה תחי' לרגל שמחת נישואיהם במזל טוב

החתונה אי"ה ביום שני הבעל"ט, ט"ז סיון, באולמי 'היכל רוזנברג' קרית צאנז נתניה
יזכו להקים בית נאמן בישראל ויעלה זיווגם יפ"ה יפ"ה, ולרוב נחת ואושר כה"י

הרה"ח ר' ישראל בנימין גלנץ הי"ו

רחובות

לזכות בנו המו"מ בתויר"ש הבה"ח החבר יעקב שיחי

לרגל שמחת נישואיו במזל טוב

עב"ג תחי' בת הרה"ח ר' צבי יוספוביץ הי"ו

החתונה אי"ה ביום שלישי הבעל"ט, י"ז סיון, באולמי 'היכל מלכות' בני ברק

יזכו להקים בית נאמן בישראל ויעלה זיווגם יפ"ה יפ"ה, ולרוב נחת ואושר כה"י

הרב אברהם אבא פיליפ שליט"א

קרית צאנז, נתניה

לזכות בנו המו"מ בתויר"ש הבה"ח אלחנן שלמה זלמן שיחי

לרגל שמחת נישואיו במזל טוב

עב"ג תחי' בת הרה"ח ר' יוסף יעקב ויזל הי"ו

החתונה אי"ה ביום שלישי הבעל"ט, י"ז סיון, באולמי 'היכל רוזנברג' קרית צאנז נתניה

להקים בית נאמן בישראל ויעלה זיווגם יפ"ה יפ"ה, ולרוב נחת ואושר כה"י

הרה"ג ר' בנימין יצחק אורבוך שליט"א

קרית צאנז, נתניה

לזכות בנו המו"מ בתויר"ש הבה"ח משה שיחי

לרגל שמחת נישואיו במזל טוב

עב"ג תחי' בת הרה"ג ר' יוחנן הלברשטאם שליט"א

החתונה אי"ה ביום רביעי הבעל"ט, י"ח סיון, באולמי 'הדר גוטניק' ירושלים
יזכו להקים בית נאמן בישראל ויעלה זיווגם יפ"ה יפ"ה, ולרוב נחת ואושר כה"י

הרה"ח ר' פנחס גרוס הי"ו

אלעד

לזכות בנו המו"מ בתויר"ש הבה"ח החבר שלמה יעקב שיחי

לרגל שמחת נישואיו במזל טוב

עב"ג תחי' בת הרה"ח ר' יהושע בויס הי"ו

החתונה אי"ה ביום רביעי הבעל"ט, י"ח סיון, באולמי 'קונקורד' בני ברק
יזכו להקים בית נאמן בישראל ויעלה זיווגם יפ"ה יפ"ה, ולרוב נחת ואושר כה"י

הרה"ח ר' שמואל חיים קראוס הי"ו

בני ברק

לזכות בתו תחי' לרגל שמחת נישואיה במזל טוב

עב"ג המו"מ בתויר"ש הבה"ח שלמה צינורט שיחי

בן הרה"ח ר' דוב הי"ו

החתונה אי"ה ביום רביעי הבעל"ט, י"ח סיון, באולמי 'היכל מלכות' בני ברק
יזכו להקים בית נאמן בישראל ויעלה זיווגם יפ"ה יפ"ה, ולרוב נחת ואושר כה"י

המחותנים, הרה"ח ר' אלחנן דב קליין הי"ו

בני ברק

והרה"ח ר' אריה לוק הי"ו

קרית צאנז, נתניה

לזכות בנו המו"מ בתויר"ש הבה"ח ישראל צבי קליין שיחי

ובתו הכלה תחי' לרגל שמחת נישואיהם במזל טוב

החתונה אי"ה ביום חמישי הבעל"ט, י"ט סיון, באולמי 'היכל רוזנברג' קרית צאנז נתניה
יזכו להקים בית נאמן בישראל ויעלה זיווגם יפ"ה יפ"ה, ולרוב נחת ואושר כה"י

לקיים רצון צדיק!

המעוניינים לתרום להדפסת גליונות הד"ת לכבוד השמחה במעונם או להנציח קרובים

נא יפנו מבעוד מועד בטלפון: 052-7140042

הרה"ג ר' יצחק שמואל שוורץ שליט"א

רב דביהמ"ד חסדא, וראש כולל עמק התורה, בני ברק
בן הגאון רבי חיים יעקב מנחם זצ"ל, דומ"צ קרית צאנז נתניה
וחתן הרה"ח הנכבד ר' אפרים זלמן בעק שליט"א
לזכות בנו המו"מ בתויר"ש הבה"ח יחזקאל שרגא שיחי'
לרגל שמחת נישואיו במזל טוב
עב"ג תחי' בת בנש"ק הרה"ג ר' אהרן מוטצען שליט"א
בן חדב"נ כ"ק הגה"צ רב ואב"ד קרית הבעש"ט פתח תקוה שליט"א
וחתן כ"ק אדמו"ר מנדבורנה-צפת שליט"א
החתונה אי"ה ביום ראשון הבעל"ט, ט"ז סיון, באולמי 'היכלי הפאר' בני ברק
יזכו להקים בית נאמן בישראל ויעלה זיווגם יפ"ה יפ"ה, ולרוב נחת ואושר כה"י

המחותנים, הרה"ח ר' אברהם צבי בלומנטל הי"ו

קרית צאנז, נתניה

והרה"ח ר' מרדכי מאיר שטמר הי"ו

קרית צאנז, נתניה

העומד לימין מכוננו בכל עת ועונה
לזכות בנו המו"מ בתויר"ש הבה"ח ישראל משה בלומנטל שיחי'
ובתו הכלה תחי' לרגל שמחת נישואיהם במזל טוב
החתונה אי"ה ביום רביעי הבעל"ט, י"ח סיון, באולמי 'היכל רוזנברג' קרית צאנז נתניה
יזכו להקים בית נאמן בישראל ויעלה זיווגם יפ"ה יפ"ה, ולרוב נחת ואושר כה"י

כוס של ברכה

נרים ונשא קדם ידידינו הנכבד ומאד נעלה, בנש"ק לו נאווה יקר ותהלה,
האבר"ך המו"מ בתורה, ומצויין ביר"ש טהורה, חוב"ט וצנא מלא ספרא,
מחשובי צוות הכותבים במכוננו, עוסק בבירור מקחם של צדיקים עטרת ראשנו,
הרה"ג ר' אריה ליבוש שמרלד שליט"א
לרגל השמחה במעונו בהיכנס בנו הב' יהושע העשיל נ"י
לעול המצוות במזל טוב
זאת הברכה מעומק לבנו שלוחה, שיה"ר ואך קול ששון וקול שמחה,
ישמעו בביתו לרווחה, מתוך רוב נחת ושפע חיים ברכה והצלחה.

בברכה נאמנה

מרדכי טסלר שלום שטמר